DEBATT & INNLEGG

Vi må mimre mindre om fortiden og samles om et offensivt, kollektivt løft for å utvikle et norskbasert handlingsrepertoar for global, kunnskapsbasert verdiskapning, skriver seniorforsker *Gunnar Lamvik,* Sintef Teknologiledelse og professor *Eric Monteiro,* NTNU.

Globalisering på norsk

Dagens Næringsliv (DN) tar på lederplass 7. og 12. april opp Norges Forskningsråds innspill for å møte næringslivets utfordringer. DN etterlyser evne og vilje hos Forskningsrådet til nytenkning omkring de strukturelle endringene i næringslivet nasjonalt og internasjonalt, og – ikke minst – å trekke konsekvensene av dette i form av prioriteringer av innsatsen. Et sentralt eksempel i lederen på slike strukturelle endringer er globaliseringen av vare- og tjenesteproduksjon.

Globalisering er et høyaktuelt tema, næringspolitisk og akademisk, som også DN i en serie oppslag har belyst. Endringene vil ha – og har – vidtrekkende, om enn uforutsigbare, uttrykk og implikasjoner for næringslivet i vid forstand: arbeidstagere, ledere, eiere, kunder, underleverandører og offentlige myndigheter. DNs lederartikkel er kritisk til at Forskningsrådets ikke gjør nok for å fange opp disse dyptpløyende endringer i og betingelser for næringslivet.

Vi deler det kritiske utgangspunktet, men de mer konstruktive innspillene i DNs leder er preget av en lite nyansert innsikt i globaliseringsprosessene slik de utspiller seg i norskbasert næringsliv. Utfordringene er langt mer sammensatte enn de angstbiterske kommentarene i DN om å «stå imot truslene ... [og] smyge oss unna tilbudene fra Kina og India». Vi benekter selvfølgelig ikke at lavprisproduksjon i Kina utgjør en trusel. Det er unektelig (arbeidsintensive) sektorer av norsk næringsliv som allerede kjenner pusten fra Østen i nakken, eller som har lagt ned eller flyttet sin aktivitet som en følge av den sterke konkurransen. Men hva skal til for å utvikle globale, kunnskapsbaserte tjenester?

Poenget vårt er at vi ved ensidig å vektlegge etableringen av et bolverk mot omverden – om dette overhodet er mulig – mister helt avgjørende elementer i en robust næringspolitisk strategi for å møte globalisering. Norskbasert næringsliv står ikke bare med ryggen mot veggen og fekter unna utenlandske sverdslag. Næringslivet er i høyeste grad selv aktør i pågående globaliseringsfremstøt, og flere aktører har vært aktive ute i mange tiår allerede.

Globalisering må ses som en toveis utvekslingsprosess, ikke en enveis påtrykking utenfra. Myten om en disneyfisering av global kultur eller en mcdonalisering av global produksjon er nettopp det – en myte. Virkeligheten slik den utspiller seg er langt mer sammensatt og utfordrende. Vellykkede globaliseringsforsøk i internasjonalt opererende virksomheter er en alt annet enn triviell kombinasjon av globale løsninger og lokale tilpasninger. Utvikling av kombinasjonsstrategier – omtalt som hybridisering eller kreolisering av enkelte observatører – som er robuste og troverdige, er den egentlige utfordringen for den næringspolitiske diskusjonen Forskningsrådet skal betjene.

En direkte konsekvens av å forstå globalisering som en toveisprosess, er at veletablerte kategorier som det nasjonale eller det norske, ikke er like fruktbare. For eksempel i hvilken forstand uttrykker Wilh. Wilhelmsen en norskhet? Med sine 13.000 ansatte, 250 kontorer i 60 land, hvorav bare 750 fra Norge, vil det ikke være like treffende å hevde at det som former selskapets operasjoner, er en praksis hvor mange nasjonaliteter og kulturer er og har vært med på å sette sitt preg?

Myten om en disneyfisering av global kultur eller en mcdonalisering av global produksjon er nettopp det – en myte

Og hva er det norske ved Det Norske Veritas? Vel er det mye som forbinder DNV til Norge; selskapets historie, antall ansatte og deres kompetanse og fortsatt en sterk norsk maritim industri, men en stor og voksende andel av investeringer, verdiskapning og ansatte er tross alt utenlandske. DNV har på relativt få år økt aktivitetene i utlandet fra 30 til 70 prosent, og av selskapets cirka 6000 ansatte er det rundt 1800 som befinner seg i Norge. Når tyngden av nybygging av skip i verden har flyttet seg til Asia, flytter selvfølgelig DNV tjenestene etter kundene. Som en proaktiv strategi for å møte endringene i dette omskiftelige landskapet på, har DNV delegert deler av Høviks tradisjonelt, hegemoniske rolle. I 1984 ble det i Pusan, Sør-Korea opprettet et såkalt approbasjonssenter, mens tilsvarende funksjon ble lagt til DNVs Shanghai-kontor i 2003. Approbasjonssenter er langt på vei arvesølvet til DNV, da det henspiller på den tekniske og erfaringsbaserte spisskompetansen, nemlig beregningene og spesifikasjonene av hva som kan godtas som DNV-klasse eller ikke.

I praksis betyr dette at det som i dag fremstår som en global DNV-klasse, like gjerne kan være tuftet på erfaringer fra og kompetansen til konsernets koreanske ansatte ved skipsverft i Sør-Korea, som norske surveyeres arbeid i norske havner. Den sentrale utfordringen er å få organisert arbeidet og den nødvendige kunnskapsflyten mellom og på tvers av enhetene på en slik måte at ingen tviler på at det er DNV, men at dette skjer med en finstemt forståelse av de mange lokale bidrag i denne prosessen.

Norsk næringspolitikk, inkludert virkemiddelapparat i form av forskning og utvikling, må ta innover seg de analytiske, strategiske og operative implikasjonene av globalisering forstått som kreolisering. Vår fremtidige, kunnskapsbaserte vare- og tjenesteproduksjon må være basert på en kritisk, kollektiv refleksjon over akkumulerte erfaringer. Norskbasert næringsliv har gode tradisjoner og forutsetninger for den nødvendige kunnskapsutvekslingen på tvers av skillelinjene arbeidstager/arbeidsgiver, offentlig myndighet/private virksomheter, enkeltbedrifter/bransjenettverk og forsknings-/operative virksomheter.

AKTUELT. Globalisering må ses som en toveis utviklingsprosess, ikke en enveis påtrykking utenfra, skriver Gunnar Lamvik og Eric Monteiro. Foto: Per Ståle Bugjerde

Statens gebyrer er ren utbytting

Justisminister Odd Einar Dørum uttalte for to år siden at departementets reduksjon av den lovfestede inkassotariffen «et ledd i regjeringen sin kamp mot fattigdom i Norge».

Inkassotariffen, det vil si de kostnadene en skyldner må dekke når et krav går til inkasso, ble redusert med 25 prosent. Inkassosalærsatsen ble satt ned fra 670 til 520 kroner. Det statlige «inkassogebyret» (rettsgebyret) ble imidlertid stående uendret med en grunnsats på 670 kroner. Rettsgebyr anvendes ved tvangsforretninger, utleggsforretninger etcetera, og må i likhet med inkassosalæret betales av skyldner ved inkasso.

En av årsakene til at inkassosalæret ble satt ned, var at man ønsket å harmonisere økningen i salærtariffen med prisstigningen ellers i samfunnet. Det samme prinsipp gjelder ikke for statens regninger. Kort tid etter reduksjonen av inkassotariffen økte staten rettsgebyret fra 670 til 740 kroner. Den nominelle økningen utgjør 10,5 prosent (vesentlig mer enn prisstigningen forøvrig), men er bare en fordekt sannhet. Samtidig endret man selve multiplikatoren, slik at den statlige regningen for den som kommer til inkasso økte med 65,6 prosent. Regjeringen foreslår nå å øke rettsgebyret nok en gang – til 800 kroner. I tillegg endres multiplikatoren, slik at prisøkningen for den samme statlige tjeneste utgjør nær 139 prosent.

Utgangspunktet for reduksjonen i inkassosalæret ble fra regjeringens side fremhevet å være at man ønsket å styrke skyldnerens stilling når en person var kommet i et økonomisk uføre. Det forslag Stortinget nå får seg forelagt, er intet annet en ren utbytting, en statlig berikelse på dem som har økonomiske vanskeligheter. Den foreslåtte økningen i det statlige gebyret i forbindelse med tvangsforretninger har intet med prisstigning å gjøre, men man lar «fattig-Norge» betale salderingspostene i statsbudsjettet.

Baard Sig. Bratsberg, styreleder i Norske Inkassobyråers Forening

DN E-post: **debatt@dn.no** Telefaks: **22 00 11 10**
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 5000 tegn (ca. 750 ord)
Underinnlegg/replikk: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
● Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form.
● Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig: Tor Slette Johansen, tlf. 22 00 11 26 – 932 56 100